

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
Општина Бачка Топола
Заштитник грађана

Szerb Köztársaság
Vajdaság Autonóm Tartomány
Topolya Község
Polgári Jogvédő

**JELENTÉS
TOPOLYA KÖZSÉG
POLGÁRI JOGVÉDŐJÉNEK
2018. ÉVI
MUNKÁJÁRÓL**

Topolya, 2019. januárja

---

postacím: Topolya (24 300), Tito marsall u. 30.
telefon: 024-715-310 szám 116. mellék, fax: 024-715-545, mobiltelefon: 063-11-09-551
e-mail: nesic.miladin@btopola.org.rs

JELENTÉS TOPOLYA KÖZSÉG POLGÁRI JOGVÉDŐJÉNEK 2018. ÉVI MUNKÁJÁRÓL

BEVEZETŐ

Topolya községben a polgári jogvédő intézményét A polgárok védőjéről szóló határozattal (Topolya Község Hivatalos Lapja, 2006/9. szám) alapították meg, melyet Topolya Községi Képviselő-testülete hozott A helyi önkormányzatról szóló törvény (SzK Hivatalos Közlönye, 2007/129., 2014/83., 2016/10 és 2018/48. számok) és Topolya község Statútuma (Topolya Község Hivatalos Lapja, 2008/15., 2009/1., 2010/6., 2012/9. és 2014/12. számok) adta jogosítványokból eredően. Meg kell említenünk, hogy Topolya község Szerbiában (vagyis az akkori Szerbia és Montenegró által képezett államközösségben) elsőként vezette be a polgári jogvédő intézményét, illetve eredetileg polgárok védője intézményt (mely elnevezés elméletben és gyakorlatban ma is használatos, a polgárjogi biztos és az ombudsman mellett). Az említett intézményt községünkben Topolya Községi Képviselő-testülete alapította, mely a 2003. március 28-i ülésén meghozta A polgárok védőjéről (ombudsmanról) szóló, 75-1/2003-I. számú határozatát, s még ugyanazon az ülésen meghozták a Polgárok védőjének (ombudsmannak) hivatalba helyezéséről szóló, 02-09/2003-I. számú végzést, mellyel Csernik Dénest öt évnvi megbízatással hivatalba helyezték, 2003.04.01-i hatállyal, amikor is munkáját megkezdte. Ezzel községünk teljes egészében kimutatta elszántságát oly ellenőrző intézmények alakítása mellett, melyek összhangban állnak a társadalmunkban mutatkozó reformista irányultsággal, s mely célja a demokratikus folyamatok és intézmények további fejlesztése, valamint a polgárok jogai és érdekei felé irányulás. Olyan tény ez, melyet számos összefüggésben hangsúlyoznak, mely összefüggéseket a polgári jogvédő munkájával és ténykedésével, illetve munkaköri kérdéseivel kapcsolatban szerveznek Olyan tény ez, mely büszkeségünkre válik, másfelől pedig további kötelezettségeket teremt, a tárgyalt intézmény és hasonló társai környezetünkben való ápolását és fejlesztését illetően.

Emellett, magával a Jelentéssel kapcsolatban idéznénk A polgárok védőjéről szóló határozat 44. szakaszát, mely szerint: „A polgárok jogvédője évente egyszer, mégpedig legkésőbb a következő év március 15-ig, jelentést nyújt be az előző évben végzett tevékenységéről, az emberi jogok helyzetéről és a jobbiztonságról, Topolya község területét illetően”. Külön említést érdemel, hogy A jó közigazgatás kódexének elfogadása által (melyet a helyi ombudsman javaslatára fogadtak el, s mely tettben községünk szintén első a Szerb Köztársaságban) úgyszintén megteremtették ezen intézmény azon kötelezettségét, hogy A jó közigazgatás kódexének alkalmazásával külön foglalkozzon.

ILLETÉKESÉG

Amennyiben a polgári jogvédő illetékességéről beszélünk Topolya község területén, melyet pedig mindenképpen szem előtt kell tartani amennyiben a működéséről szóló Jelentést vitatjuk meg, szükség mutatkozik annak említésére, hogy a Szerb Köztársaságban nincs külön törvény, mely egységes módon szabályozná a polgári jogvédő munkájának és működésének kérdését, hanem minden hatósági szintet külön előírások szabályoznak, s ezek kitérnek a polgári jogvédő intézménye szempontjából lényeges kérdésekre is, így jogrendszerünkben még különbségek is vannak maga az intézmény elnevezésében. A Szerb Köztársaság országos szintjén külön törvényt hoztak a polgárok védőjéről, mely csupán a Szerb Köztársaság szintjén működő intézményre vonatkozik. Vajdaság AT szintjén meghozták A tartományi ombudsmanról szóló határozatot, mely csupán ezen intézményre vonatkozik, míg az úgynevezett helyi ombudsmanokra A helyi önkormányzatról szóló törvény rendelkezései vonatkoznak, mely azonban csak jogalapot nyújt ezen intézmény megalapításához, míg a továbbiakról a helyi önkormányzati egység képviselő-testületét illető határozataiban kell dönten. 2012 és 2013 folyamán megindították A helyi önkormányzatról szóló törvény módosítására irányuló eljárást, melyet illetően, az említett terület jelentősebb szabályozását várják, azonban 2018. folyamán elfogadták a Helyi önkormányzatokról szóló törvény módosításait és kiegészítéseit, de sajnos az állapítható meg hogy e területen nem történik jelentősebb előrelépés, mivel a polgári jogvédőre vonatkozó részben azon a helyen került sor módosulásra, amely a megnevezés módosítására vonatkozik (a „polgári jogvédő” megnevezés helyett a „helyi ombudsman” megnevezés használatos az intézményt illetően),

valamint jogilag meghatározza függetlenségét és önállóságát. Ezzel kapcsolatban szükséges meghozni egy új Határozatot a Községünkre vonatkozóan. Topolya Községi Képviselő-testülete még hatályos határozatának rendelkezéseivel előirányozták: „Ezen határozattal megalapítjuk a Polgárok jogvédőjét, Topolya község területére, mint független és önálló szervet, mely védi a polgárjogokat és ellenőrzi a községi közigazgatás munkáját, valamint a Topolya község szolgálatában álló külön szervezetek és szolgálatok működését, valamint az egyéb, Topolya község által alapított, közjogosítványokkal rendelkező szervezetet és szervezeteket, vállalatokat és intézményeket (a továbbiakban: „igazgatási szervek”)”. Emellett elkerülhetetlen megjegyezni, hogy a Szerb Köztársaság és Vajdaság AT előírásai szabályozzák a polgári jogvédő viszonyát egyes hatósági szintekkel, mégpedig úgy, hogy ezen viszonyok együttműködésen és a hatáskör megosztásán alapuljanak. Az említett előírásokkal ugyanis meghatározták, hogy a polgári jogvédők az illető hatósági szinteken illetékességgel bírnak az igazgatási szervek, szervezetek és közösségek felett, melyeket az illető hatósági szinten alapítottak, ezért amennyiben egy más hatósági szinthez tartozó polgári jogvédőhöz oly kereset érkezik, mely más hatósági szintű szervet illet, az említett folyamodványt, azonnali hatállyal, az eljárás folytatása végett köteles továbbítani az illetékes polgári jogvédőnek. Ennek értelmében külön protokollt írtak alá a tartományi ombudsman és a Vajdaság AT területén tevékenykedő, helyi szintű polgári jogvédők között. Folyamatban vannak a tárgyalások olyan hasonló protokollokról, amelyek minden kormányzati szinten innovatívak lennének.

FELSZERELTSÉG

Ami a felszereltséget illeti, el kell mondanunk, hogy a polgári jogvédő részére biztosították a munkához szükséges előfeltételeket, melyek a munkához szükséges helyiségben és felszerelésben merülnek ki. Bizonyos, szükséges előfeltételek állnak fenn az eltervezett feladatok megvalósítását illetően, s melyek a helyi közösségek végiglatogatására, adatbázis létrehozására és használatára, elektronikus nyilvántartásra és kommunikációra s egyebekre vonatkoznak. Emellett, biztosították a jogi előírásgyűjtemény, valamint a bírói joggyakorlat és egyebek adatbázisának használatát, mely jelentősen előmozdította a tárgyaló szerv munkáját, különösen amennyiben figyelembe vesszük a polgárok folyamodványai tárgyának igen szerteágazó voltát, illetve az igen széles értelemben vett jogi terület bizonyos kérdéseit, melyekkel kapcsolatban a polgárok e szervhez fordulnak.

SZAKMAI TOVÁBBKÉPZÉS

A polgári jogvédő számos szakmai továbbképzéssel kapcsolatos tevékenységhez fogott, hiszen ezek a sikeres működés elkerülhetetlen előfeltételét képezik. Külön jelentősége itt a különösen veszélyeztetett rétegek jogvédelmének van (szellemi fogyatékosok, családon belüli erőszak áldozatai, az LGBT csoportba tartozók és egyebek). Ezen esetekben különösen veszélyeztetett néprétegekről van szó, melyeknél gyakran az is gondot okoz, hogy a sértett felismerje az őt ért erőszakot, s hogy ezt az illetékes intézmények hogyan vegyék észre, az illető személy védelme érdekében. Emellett, a szakmai továbbképzés más területekre is vonatkozott. Számos ismeretet szereztünk és ellenőrzések is történtek. A közvetítő tárgyalók (mediátorok) részére szervezett szakképzés Szerbia Országos Közvetítő Tárgyalóinak Egyesületének (NUMS) segítségével valósult meg. E képzés által szakmai továbbképzést biztosítottak a helyi ombudsman részére. A továbbiakban arra törekszünk, hogy különálló, községi mediátori központ létrehozásával egyre nagyobb támogatásban részesítsük a polgárokat, gondjaiknak az említett módon való megoldása végett, viszont ez a Központ még nem kezdte meg munkásságát. Emellett, a nyelvtanulás és nyelvtudás kivételes jelentőséggel bír, a lakosság nemzeti összetételére, illetve Topolya község Statútumának rendelkezéseire s más előírásokra való tekintettel, melyek a nyelv- és íráshasználatot szabályozzák. A szerb és magyar nyelvet illető szakmai felkészültség szükséges szinten van, azonban e téren továbbra sem valósultak meg különösen jelentős előrelépés a szlovák és ruszin nyelv tekintetében. Emellett, kivételes jelentőséggel bír a szakmai tanácsadásokon való részvétel, melyeket közösen szerveztünk 2014. folyamán. Szerbia Helyi Ombudsmanjainak Egyesülete (ULOS) és az EBESz Szerbiai Missziója oly tanácsadásokat tartottak melyek célja a helyi ombudsmanok működéséhez lényeges szakmai tanácsadás. Emellett, külön jelentőséggel bírt a helyi ombudsmanok szakmai továbbképzésében azon konferenciák, melyeket a Helyi Ombudsmanok Szerbiai Szövetsége szervezett.

MÁS SZERVEKKEL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS

A jelentésben foglalt időszakban együttműködés valósult meg számos szervvel, szervezettel és közösséggel, mindezt pedig a polgári jogvédő hivatásának minél teljesebb betöltése végett. Az együttműködés első sorban Topolya Községi Képviselő-testületének, illetve a Községi Közigazgatási Hivatal szerveire vonatkozott, mégpedig rendes és közvetlen kapcsolatok által, bizonyos kérdésekben. Emellett, együttműködést folytattunk más, Topolya Község által alapított szervezetekkel és közösségekkel is. Itt szintén meg kell említeni, hogy az említett intézmények egyik-másikánál bizonyos gondok állnak fenn, hiszen ezek, habár Topolya Községi Képviselő-testületének alapítói joga alatt állnak, természetüknél, illetve tevékenységüknél fogva, a polgári jogvédő, vagy a felsőbb (VAT, illetve a Szerb Köztársaság) hatósági szint ombudsmanjának illetékességébe tartoznak. Ezzel kapcsolatban megegyezések születtek a fent említett intézményekkel, annak érdekében, hogy az együttműködés sokkal közvetlenebb és hatékonyabb legyen, s mindezt a polgárok megfelelő segítségnyújtása érdekében. Különös jelentősége van a polgárjogok érvényesítése bizonyos kérdéseiben illetékes szervekkel való együttműködésnek, különösen pedig amennyiben veszélyeztetett néprétegekről van szó. Itt elsősorban a belügyi szervekre, a bíróságra, ügyészségre, a szociális védelmi központra, az egészségháza és egyebekre gondolunk. Úgyis, az elmúlt időszakban együttműködést folytattunk más szervekkel is, mint például a volt jugoszláv tagköztársaságok ombudsmanjaival, egyes országok nagykövetségeivel és másokkal. A megfigyelt időszakban együttműködést folytattunk az Egyenlőség védelméért felelős biztossal, az Európai Unió küldöttségével, a Vajdaság AP kormányának európai ügyekkel foglalkozó hivatalával és másokkal.

Külön kiemelnénk az ország minden táján működő, helyi szintű polgári jogvédők együttműködését illető tevékenységeket. Az említett tevékenységek keretében legjelentősebb Helyi Ombudsmanok Szerbiai Szövetségének működése. E jogvédői egyesület alapításának felvetése a Becskereken tartott közös konferencián, megalapítása pedig a Nišben tartott gyűlésen történt, 2012 folyamán. Az említett egyesület alapításának kezdeti indítványozása környezetünkből ered. Az egyesület célja az emberi, polgári és kisebbségi jogok további előmozdítása, ezen intézmények erősítése által. Az említett egyesület megalapítását az EBESz szerbiai missziója is támogatta s e missziót egyesületünk is elismerte, együttműködő partnerként, az emberi, polgári és kisebbségi jogok védelmét illetően. A megkezdett együttműködést sikeresen folytattuk 2018 folyamán, s különösen jelentős, hogy együttműködésről és támogatásról állapodtunk meg egy Topolyán szervezendő konferenciát illetően, a helyi ombudsmanok tárgyában, mégpedig a Szerbia és Montenegró alkotta volt államszövetségben 15 éve kinevezett, első helyi polgári jogvédő működésének jegyében, Figyelembe véve, hogy elhatároztuk, hogy ezen konferencia hagyományosan ismétlődő legyen, így négy ilyen konferencia került megrendezésre. A Helyi Ombudsmanok Szerbiai Szövetségével kapcsolatban akadtak nehézségek a bejegyzéssel kapcsolatban, de ezt 2016 folyamán sikerült megoldani, amikor formális bejegyzést is végrehajtották. A Szövetség közgyűlésén, melyet 2016. június 8-án tartottak meg Belgrádban, a Szövetség székhelyének Topolyát választották meg, s ezzel elismerték az eddigi törekvéseinket, amelyet ezen intézmény fejlesztése érdekében tettünk, s ezzel egyidejűleg a Szövetség elnökének Topolya Község polgári jogvédőjét választották meg. A helyi önkormányzat a Szövetség munkájáról való megfelelő tájékoztatás érdekében a Község hivatalos internetes oldalán ideiglenesen egy bannert helyezett el, 2018 folyamán pedig elkészült a szövetség külön internetes oldala. Az említett tevékenységekkel kapcsolatban, javult a Szerb Köztársaság, valamint a tartomány polgári jogvédőivel való együttműködés, amely intézményekben 2017 során új tisztségviselőket választottak meg, s véleményünk szerint e tevékenység jó irányba mutat, különösképpen pedig szem előtt tartva a tárgyalat intézmények munkáját és működését illető, decentralizációs folyamatok kérdéskörére vonatkozó sugallatokat. Megemlítenénk azt is hogy ezen egyesületet az illetékes szervek egyenrangú félként ismerték el, Szerbia és Vajdaság-szerte.

Jelentős együttműködést folytattunk az ún. nemkormányzati szektorral, mely keretében megemlítenénk az ún. civil szektorral való együttműködést. Az elmondottakkal kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy a polgári jogvédő intézményének természetéből kiindulva, több alkalommal valósítottunk meg együttműködést a köztársasági szintű szervekkel, mégpedig a polgárok bizonyos gondjainak megoldása végett, nem várva arra, hogy lefolytassák a hivatalos polgárjog-védelmi eljárást. Ehhez akkor folyamodtunk, amikor úgy ítéltük meg

hogy e mód gyorsabb és hatékonyabb segítséget jelent a polgároknak. Itt szem előtt kell tartani, hogy ezen intézmény nem szigorúan igazgatási jellegű, illetve, hogy a dolgok természetéből adódóan tájékozott a tekintélyvel való ráhatásban is, s ezáltal a polgárok és az egyes tárgyakban eljáró szervek segítségével is. Itt különösen szem előtt kell tartani, hogy a polgári jogvédőnek lehetősége van hogy egyes esetekben a megítélése szerint szükséges eljárást folytassa le, hogy a polgároknak a lehető legjobb módon segítsen jogaik védelmében illetve érkeik érvényesítésében s hogy a polgári jogvédőnek külön jogosítványa van, a többi ellenőrző szervtől eltérően, hogy a törvényesség és szabályosság mellett felbecsülje az illetékes szerv eljárásának eredményességét, s úgyszintén a végzést melyet az adott esetben az illető szerv meghozott. Ez különösen azt jelenti, hogy abban az esetben is, ha az illetékes szerv teljesen törvényen alapuló és szabályos végzést hozott, ezen illetékes szerv eljárása felülvizsgálható, annak tekintetében, hogy az illető megoldási mód legjobb volt-e, illetve a polgár érdekét, jogát megvédték-e vagy az adott körülmények között jobb módszer is akadt volna a polgár igénylésének kielégítésére, jogának védelmére. Ezen szabály teljesen összhangban áll a „jótékony igazgatás/vezetés” elveivel, mely, mint elv, egyre inkább talál elfogadásra előírásainkban, s mely utasítja az igazgatási szerveket, hogy a törvénnyel összhangban álló s szabályos eljárás mellett, ügyelniük kell arra, hogy a polgárok jogait a lehető legjobb módon megvédjék és érvényesítsék. Az említett állapoton való javítás végett, elkészült A jó igazgatás kódexe, melyet a Községi Képviselő-testület előtt elfogadásra javasoltunk, s melyet Topolya Községi Képviselő-testülete elsőik között a Szerb Köztársaságban elfogadott s mely a nyilvánosság számára is elérhető, Topolya község hivatalos honlapjáról.

Az említettek mellett, együttműködést folytattunk más jogi személyekkel is, mely megmutatkozik a Topolya Községi Képviselő-testületével, illetve az említett testület által alapított szervekkel, szervezetekkel és közösségekkel, emellett az e képviselő-testület által választott, hivatalba helyezett és kinevezett személyekkel folytatott együttműködésből. Itt elsősorban ki kell emelni a községi elnökkel, a Községi Tanáccsal való együttműködést. Úgyszintén jelentős a Községi Közigazgatási Hivatal vezetőjével, illetve e hivatal szervezeti egységeinek vezetőivel folytatott együttműködés, mégpedig bizonyos műveleti kérdések megoldását illetően. A jelentés által felölelt időszakban sikeres együttműködés folyt a helyi közösségekkel, melyek közül nyolc helyi közösséggel állandó, míg a többivel időnkénti együttműködést folytattunk, valamint kezdeményezést tettünk annak érdekében, hogy a község területén levő összes helyi közösséget bevonjuk a közös tevékenységeinkbe, nem kizárólag a polgári jogvédő teendőit illetően. Eddig felajánlottuk számukra az ingyenes jogi tanácsadás és mediációs szolgáltatásokkal kapcsolatos együttműködési lehetőségeket. Együttműködés terén külön jelentősége van a Szerb Köztársaság polgári jogvédőjével és a tartományi ombudsmannal való együttműködésnek, hiszen az említettek néhány szakmai tanácskozást és ülést szerveztek (melyek közül néhány nemzetközi jelentőségű volt) az elmúlt év folyamán, s melyek a polgárok jogainak védelmére irányulnak, mint például a magánélethez való jogra, továbbá a megkülönböztetés meggátolására, a családon belüli erőszak elleni harcra, egyes társadalmi csoportok, LGBT csoporthoz tartozók egyenjogúságának és egyenlőségének kérdéseire vonatkoztak. Külön említést érdemelnek a tanácsadások melyek az egyes törvényes előírásokkal kapcsolatos polgárjogok megvalósítására vonatkoztak.

Külön ki szeretnénk emelni olyan intézményekkel való együttműködésünket, mint a bíróság és a Gazdasági Kamarával. A megfigyelt időszakban Szabadka Alapfokú Bírósága - Topolya bírósági egysége különleges feltételeket biztosított a mediációra a bírósági egység helyiségeiben, valamint Szabadkán a Szerbiai Gazdasági Kamara szervezeti egysége is helyiséget és egyéb feltételeket biztosított a közvetítéshez, elsősorban a gazdasági viták területén.

Szeretnénk kiemelni a nem kormányzati szervekkel való tevékenységeket a polgárok jogainak védelmének érdekében, különösképpen a környezetvédelmi, a fogyasztói jogok védelmével és egyéb jogok védelmével foglalkozó egyesületekkel.

A megfigyelt időszak alatt fontos áttekinteni a jogsegélyző szolgálat működését, valamint azon intézményekét, amelyek az egészségügyi szolgáltatásokat igénybevevő felhasználókra irányul. A jogsegélyszolgálat működése nagy jelentőséggel bír a polgárok jogainak védelme szempontjából, mivel sok esetben a polgári jogok védelme csak az illetékes hatóságoknál történő megfelelő beadványok útján valósítható meg, és ha ez nem így történik, akkor a polgárok jogainak védelme nem lehetséges. Ez különösen fontos azon

nagyszámú polgár számára, akik nehéz pénzügyi helyzetben vannak, és nem tudják fizetni az ügyvédi szolgáltatásokat. Azonban ilyen ügyekben a végrehajtó szakmai alkalmazása mellett is két problémával szembesültünk, amelyek a gyakorlatban léteznek. Elsősorban, a többéves erőfeszítések mellett 2018 folyamán hozták meg az új Jogsegélyezésről szóló törvényt, így a gyakorlatban még több meghatározatlan kérdés merül fel, amelyek kapcsán még nem dolgoztak ki konkrét megoldásokat a gyakorlatban. Másrésztől községünk jogi segítségnyújtási szolgálata bizonyos beadványokat nyújt be bizonyos eljárásokhoz a bíróságok előtt, de nem tud részt venni ezeken az eljárásokon, ezért az ilyen szolgáltatásokat igénybe vevő polgárok nehéz helyzetbe kerülnek, mert részt kell venniük a folyamatban, és nem rendelkeznek megfelelő ismeretekkel az eljárással kapcsolatban. és így egyenlőtlen helyzetbe kerülhet a perben részt vevő másik felekkel szemben, aki képes ügyvédet alkalmazni, s mivel ismeri az eljárások szabályait, ezt kihasználva előnyben részesülhet, még abban az esetben is, ha ebből az okból elveszítenek egy olyan pert, amelyben sikert reméltek.

A régi latin mondás szerint, „A törvény nem ismerete nem mentesít a felelősség alól!”, s ez ma is érvényes, és a példákat azért említjük meg, hogy bemutathassuk, hogy például a nyelvhasználati, vagy szakértő alkalmazásának szabályait nem ismerők könnyen kedvezőtlen helyzetbe kerülhetnek ezeknek az információknak hiányában.

Az egészségügyi ellátást igénybe vevők jogainak védelmére létrehozott intézmények tekintetében megjegyezhető, hogy a jogszabályok változása ellenére ez a védelmi forma még nem alakult ki, ami abból következtethető, hogy napi rendszerességgel találkozunk olyan polgárokkal, akik panaszt tesznek az egészségügyi intézmények munkájára, a páciensek jogainak és egészségbiztosítási kedvezményezettjeinek ügyeivel megbízott jogvédelmi intézmények megkeresésének száma szinte elhanyagolható.

Meg kell jegyezni, hogy ezzel kapcsolatban a lehető leghamarabb szükséges a jogszabályok módosítása, amely megfelelő védelmet biztosítana ezen állampolgárok számára.

A MUNKA SORÁN VÉGZETT TEVÉKENYSÉGEK

2018-ban számos polgár fordult a polgári jogvédőhöz jogaik megvalósítása, illetve az emberi, polgári és kisebbségi jogok védelme, illetve érdekek érvényesítése érdekében. Itt szükség mutatkozik annak megemlítésére, hogy a folyamodványok számos jogi személyre vonatkoztak, illetve, hogy a folyamodványok tárgyát képező jogalanyok köre igen széles. Folyamodványokat nyújtottak be a helyi intézményekkel kapcsolatban, de úgyszintén a tartományi és különösen a köztársasági jelentőségű intézményekkel kapcsolatban is, mely azonban nem jelent meglepetést, tekintettel a számos köztársasági szerv hatáskörére, s a tartományi hatáskör csekélységére. Ez különösen akkor fokozódott mikor Szerbia Alkotmánybírósága határozatot hozott, mely által kétségbe vonták a tartományi előírások által megszabott, bizonyos hatásköröket. Nagyszámú polgári keresetet nyújtottak be tanácsadás iránt, mégpedig arról, hogy mi módon, illetve mely szervnél érvényesíthetők bizonyos jogok, illetve ezen jogok védelme, ahol is módunkban állt e polgárokat a megfelelő helyre utasítani. Szerintünk ez különösen jelentős hiszen úgy hisszük, a polgárok tekintetbe vették figyelmeztetésünket, mely szerint komolyabb jogviszonyok létesítése előtt szükséges a megbeszélés és a jogaikról, kötelezettségeikről szóló tájékoztatás igénybevétele, mielőtt az említett viszonyokat létesítik, s aláírásukkal a meghatározott kötelezettségeket vállalják. Itt elsősorban azon eseteket emelnénk ki amikor a polgárok könnyelműen kötelezettséget vállaltak váltókezesként, illetve szolidáris jótállást tettek, s mikor pedig néhány ezer euró értékű összegekről volt szó, vagy más hasonló esetekben. A keresetek jelentős hányada a munkaviszonyból eredő jogok érvényesítésével állt kapcsolatban, ahol a polgári jogvédőnek nincs közvetlen hatásköre, de módjában áll a polgárokat felvilágosítani arról, hogy hol és mi módon próbálhatják jogvédelmüket érvényesíteni, emellett, úgyszintén lehetőség nyílt a polgári jogvédő szolgálatainak felkínálására a közvetítés, illetve mediáció terén. A megfigyelt időszakban, az év végén, néhány mediációs eljárás folyamatban volt, amelyet az év végéig nem sikerült befejezni. Itt meg kell jegyeznünk, hogy a közvetítés (mediáció) eljárása eredménnyel jár, mely különösen kitűnik azon esetekből, mikor a polgárokat, a bankok működésére tett panaszok ügyével kapcsolatban a Szerb Nemzeti Bankhoz irányítottuk, mely mediációs eljárás által sikeresen védte meg a polgárok jogait, a polgárok és a bankok közvetlen megegyezése

folytán, hiszen a Szerb Nemzeti Bank is csupán közvetítőként lépett fel. Úgy véljük, hogy a községi közvetítő tárgyalóközpont működésének megkezdése nagy jelentőséggel bírna, melyről a KKT 2015. november 26-i ülésén határozatot hozott, különös figyelmet fordítva azokra az utasításokra, melyeket a SzK Igazságügyi Minisztériuma, a Legfelsőbb Semmítőszék és a Bírósági Főtanács eljuttatott a bíróságoknak, amelyeket továbbírányítottak a közvetítés megerősítése céljából. Megjegyeznénk, hogy társalapítói lettünk Szerbia Országos Közvetítői Egyesületének. Ezen túlmenően a közvetítés javítása érdekében nagyon fontos módosítani a bírósági díjakról szóló törvényt, valamint módosítani kell a jelenleg előkészítés alatt álló törvényeket, amelyek ösztönözni hivatottak a közvetítést. Úgyszintén el kell mondanunk, hogy a legutóbbi időszakban bizonyos érdeklődés mutatkozott a közvetítő tárgyalás iránt némely polgárok, s úgyszintén a szakmai nyilvánosság egy részének részéről, e területhez való csatlakozás végett.

A munkaviszonyból eredő kérdésekkel kapcsolatban, külön gondot jelent a munkáltatottak jogainak elégtelen ismerete, s hogy többek között, nem tesznek különbséget a hivatalos levél vételének igazolása és az új jogviszony alapítása vagy új jogi helyzet felmerülése között. A jelen tárgykör keretében meg kell jegyeznünk, hogy még oly eset is megtörtént, hogy a polgárok a polgári jogvédőhöz fordultak, bizonyos joguk védelmének tárgyában, azonban később kijelentették, hogy a jogvédőhöz fordulástól elállnak, s hogy az eljárás megszakítását igénylik. Itt hozzá kell fűznünk, hogy igen különleges ügyekről van szó, melyeknél különböző okokból a polgárok úgy ítélik, hogy joguk védelme az adott kérdésben bizonyos viszály jellegű helyzeteket teremthet, melynek viszont, hosszabb távon, káros következményei lehetnek s így sokkal károsabb következményei lehetnek jogaikra nézve. Tekintet nélkül arra, hogy a polgári jogvédőnek jogában áll az eljárás hivatalból való lefolytatására, mégis úgy ítéltük, hogy tisztelni kell a polgárok akaratát, különösen, amikor bizonyos kérdésekben, melyekről itten szó van, nem olyan jelentős jogok sérelméről volt szó (például a családon belüli erőszak vagy hasonló) hogy eljárás lefolytatása kötelező lett volna. Ami a keresetek jellegét illeti, ennek részletes bemutatását közöljük e jelentés táblázatos részében, melyből részletesen áttekinthetők a polgári jogvédő múlt évi munkájának bizonyos szempontjai. Az említettek mellett, ki kell hangsúlyoznunk, azt is, hogy a polgári jogvédőnél benyújtott minden kereset bizalmi alapon történik, s hogy e keresetek nem nyilvánosak, vagyis az ezekről szóló adatok nyilvánosan nem elérhetők. A polgárok folyamodásának kérdésében, az elmúlt időszakban észrevettük, hogy a polgárok jelentős részének gondjai támadtak jogaik érvényesítése vagy védelme körül, elsősorban amiatt, hogy bizonyos ügyletekbe, cselekményekbe bonyolódtak (mint például nagyobb értékű, ingó vagy ingatlan vagy adásvétele, gazdasági társulások alapítása, egyéb szerződések és egyebek) s ezt megelőzően alaposan nem tanulmányozták át az összes, illető ügylethez kötődő elemet, s különösen, hogy nem fordultak szakemberhez (elsősorban ügyvédhez, vagy más tanácsadó szolgálathoz). Gyakran megtörténik, hogy az említett ügyletek lebonyolítása közben bonyodalomra kerül sor, tényszerű formában, vagy éppen amiatt, hogy az egyik fél megpróbálja kijátszani a másik felet, de ekkor a polgár már nem képes jogának bármilyen védelmére, illetve amennyiben léteznek lehetőségek a jogvédelemre, akkor mégis olyan eljárásokról van szó, melyek hosszadalmasak és melyek végkimenetele bizonytalan, különösen a bekövetkezett kár anyagi jóvátételét illetően. Emellett, az említett eljárások jelentős anyagi kiadásokhoz kötődnek.

Ez csak arra mutat, hogy sokkal többet kell fáradoznunk a polgárok jogvédelmi képzésén, melyet már meg is kezdtünk, a helyi médiában való többszöri fellépés során, mely médiát külön dicséret illeti, hiszen minden tekintetben nyitottságot mutattak a polgári jogvédővel való együttműködés iránt, mégpedig számos beszélgetés és különleges tematikus műsor által, melyek célja a polgárok megismertetése a polgári jogvédő működésével. A polgári jogvédő képviseltsége a helyi médiákban minden formában jelen volt, vagyis a rádióban, tévében és írásban is.

Ami a polgári jogvédő egyes kérdésekben kifejtett munkáját illeti, mint ahogy ezt előre jeleztük, sugalltuk, a polgárok folyamodásának legjelentősebb kérdései szociális kérdések területen merültek fel, mégpedig egyfelől az említett területhez szorosan kötődő kérdések, mint a szociális védelem terén szavatolt jogok megvalósítása, például szociális juttatások, nyugdíj- és egészségbiztosításból eredő jogok és hasonló, másfelől az illető területhez közvetetten kötődő kérdések, melyek azonban közvetlen kapcsolatban állnak a munkajoggal, családjoggal vagy egyébvel. Különösen megfigyeltük, hogy ezen jogok egy részének érvényesítése igen körülményes, illetve, hogy az elkövetkező időszakban arra kell törekednünk, mégpedig a

jogszabályok módosítása által, hogy a segélyezési rendszert előmozdítsuk, melyet hatékonyság mellett főként gyorsaság jellemezne, hiszen a régi népi közmondás is úgy tartja: „kétszer ad, ki gyorsan ad”. Az említett törekvések keretében, úgy véljük, hogy 2018 folyamán lényeges tevékenységeket folytattunk a Jó Igazgatás, valamint a Köztisztviselők és a közalkalmazottak magatartási Kódexében foglaltak végrehajtásán, mely környékünkön azon alapok egyikét szolgáltatná, melyeken tovább épülhetnének a helybeli közösség polgárjogok megvalósítását illető működésének új viszonyai és új hozzáállása.

Az elmondottak mellett lényeges megemlíteni, hogy a polgárok a tárgyalt időszakban csaknem kizárólag szóban, illetve személyesen folyamodtak intézményünkhöz, s hogy az írásbeli folyamodványok száma, ideértve az elektronikus távközlést is, elhanyagolható szinten maradt, habár kiemelhetjük, hogy az elektronikus úton történt megkeresések száma növekedőben van. A polgárok a polgári jogvédőhöz folyamodhattak személyesen, az irodában, a községi székhelyen, Topolyán, a Tito marsall utca 30. szám alatt, mégpedig kedden, szerdán és csütörtökön 10,00 és 14,00 óra között, míg hétfőn és pénteken a helyi közösségekben. A fenti időpontokon kívül is fogadtunk ügyfeleket, illetve terepmunkát is végeztük vagy más esetekben is, ha arra külön szükség mutatkozott.

A tárgyalt időszakban, azaz 2018. folyamán történt folyamodványokat illetőleg, az alábbi adatokkal szolgálhatunk:

A folyamodványok száma

	Személyes	Csoportos	Jogi személyek	Összesen
2018.	1073	5	9	1087
2017.	932	4	7	943

Az említett adatokból összegezhető a jogvédelemért folyamodók száma, egyes csoportok szerint, melyek jogvédelemért folyamodtak, s ez a szám nagyobb mint 2017-ben. Az említett adatok elemzésekor azonban szem előtt kell tartanunk, hogy nagyobb számú polgárt a község jogsegély-szolgálatához irányítottunk s e jelentés nem tartja nyilván ezen eseteket, melyeket az említett szolgálat nyilvántartása tartalmazza. E tény azt tanúsítja, hogy általánosságban véve, egyre számosabb a jogát megvalósítani vagy megvédeni kívánó, intézményünkhöz forduló polgár. Itt szükség mutatkozik annak említésére, hogy a tárgyalt időszakban a polgári jogvédő intézményéhez az említettnél több polgár, illetve jogi személy fordult, de csupán azon folyamodványokat vettük nyilvántartásba, melyek a polgárjogok védelmére vonatkoztak, mégpedig amennyiben az adott ügyben már kérdéssé vált az eljárás megindítása, vagy a körülmények alapján lehetett megítélni, hogy az adott ügyben megoldhatónak tűnik, vagy lehetséges eljárást indítani a polgárjogok védelmére. Csakis azon kereseteket vettük nyilvántartásba melyek meghatározott eljárást követeltek, s a jogvédelmet illető, egyszerű tanácsadást vagy utasítást nem jegyeztük. Emellett, véleményünk szerint az említett irányultságra kedvezően hatott a médiumok általi tevékenységünk, mely során a polgárok megfelelő tájékoztatáshoz és tudáshoz juthattak, jogaik védelmét illetően, ezért ezeket meg is védhették, még a jogviszonyok létesülése és a jogi esetek megtörténte előtt.

A tárgyalt időszakban a polgári jogvédőhöz forduló polgárok tartózkodási helyének, illetve a jogalanyok székhelyének adatait az alábbi táblázat tartalmazza:

A folyamodványt benyújtó személy lakhelye, tartózkodási helye:

	Topolya	A község falvai	Kishegyes köz.	SzK egyéb	Külföldi	Összesen
2018.	571	492	7	14	3	1087
2017.	501	435	3	52	2	943

Az említett táblázatból láthatjuk, hogy a folyamodványt benyújtó személyek legnagyobb része topolyai, s hogy lényegesen kisebb a községünk más helységéből származók száma, mely nem logikus, amennyiben figyelembe vesszük, hogy községünk polgárainak jelentősen nagyobb része falvakban, illetve a községi székhelyen kívüli lakott településen él. Itt megjegyeznénk, hogy a terepmunkára nagy szükség volt, tekintettel, hogy pénzügyi és más okokból a község székhelyén kívül élő polgárok nehezebben jutnak el az intézményünkhöz s ez az adat is igazolja azon szándékot, hogy a jövőben intézményünk közelítsen a községi székhelyen kívül élő polgárokhoz. Érdekes az a tény, hogy azon települések polgárai, akikhez kijárunk a terepmunkánk során, Topolyán is bejelentést tesznek, illetve Topolya község polgárai más településeknél tesznek bejelentést, viszont nincs lehetőségünk elemezni ezen jelenség okait. 2018 folyamán ismét megnövekedett a szomszédos községekben élő polgárok folyamodványainak a száma.

A polgárok folyamodványai területi eloszlásának teljesebb áttekintése végett, az alábbi táblázatban adatokat szolgáltatunk a folyamodványok számáról, ideértve a Topolya községben található, összes helységet (a helységek sorrendjét a cirill betűrend szerint határoztuk meg, zárójelben közölve az előző évi adatokat). Megjegyeznénk, hogy a feltüntetett adatok a polgárok lakóhelye szerint, nem pedig azon helyek alapján vannak feltüntetve, amelyekben feldolgozták azokat. Az említettek alapján, a helyzet a következő:

A benyújtott folyamodványok lakhely szerinti eloszlása

Brazília	0	(0)
Bajsa	63	(61)
Topolya	571	(501)
Cserepes	2	(0)
Bogaras	0	(0)
Felsőroglatica	3	(0)
Gunaras	32	(29)
Zobnatica	1	(0)
Kavilló	0	(0)
Karadordevo	5	(2)
Krivaja	1	(0)
Kisbelgrád	1	(0)
Karkatur	0	(0)
Zentagunaras	47	(46)
Njegoševo	1	(0)
Buránysor	0	(0)
Pannónia	15	(12)
Pacsér	102	(96)
Pobeda	3	(1)
Svetičevo	2	(1)
Szurkos	0	(0)
Bácskossuthfalva	213	(187)
Tomislavci	1	(0)
ÖSSZESEN:	1063	(936)

Ahogy ez az említett táblázatból kitűnik, legtöbb folyamodvány Topolya Helyi Közösségből érkezett, majd azon helyi közösségekből, melyekkel együttműködést folytattunk, a helyi közösség székhelyére való kiszállás által. Ez utóbbi bizonyítja azon elhatározásunkat, hogy az említett módon közelítsünk községünk polgárai felé. Sajnos, szembetűnő, hogy a terepi működés által lefedetlen területről érkező folyamodványok száma igencsak elmarad. A helyi közösségekkel való együttműködés kérdésében úgy véljük, hogy szükség mutatkozik Bácskossuthfalva és Pannónia Helyi Közösségek példájának említésére s szintén kiemelnénk Pacsér Helyi Közösséget, illetve Živanović Helena munkásságát, valamint Zentagunaras helyi közösség iránti elkötelezettségét, mely hozzájárult ehhez az eredményhez. Egyéb helyi közösségeknél, melyeket rendszeresen látogatunk, egyre nagyobb erőbevetést és együttműködési szándékot tapasztalunk. A helyi közösségekkel való együttműködés tekintetében, kiemelnénk, hogy elkészült és felkínálásra került az együttműködésről szóló, különös protokoll, mely kiszélesítené egyes szolgáltatások közelebb hozatalát a polgárok részére, magukban e helyi közösségekben, s melyet, várakozásaink szerint, hamarosan aláírnak, amelyre nem került sor az előző években, a helyi közösségekben és a községünkben folyó választások miatt, illetve a helyi közösségek tanácsainak elnöke elfoglaltsága miatt, aki ezeket a feladatokat általában önkéntesen, a szokásos feladataikon kívül végzik.

A keresetek jellegének, illetve a jogvédőhöz folyamodó polgárok keresetei tartalmának kérdésében, elsősorban kötelesek vagyunk megemlíteni, hogy még nincs egységes módszere az illető területnek, emellett, hogy a keresetek nagy része igen különleges, úgyhogy nehéz besorolni. Értesüléseink szerint, folyamatban van az egységes adatfeldolgozó rendszer felállítása, mely az előttünk álló időszakban lehetővé teszi a polgári jogvédőhöz, illetve a különböző hatósági szintek ombudsmanjaihoz forduló személyek adatainak összehasonlítását, s emellett a keresetekkel kapcsolatos adatok feldolgozását, illetve jellegük és tárgyaik szerinti csoportosítását. E módszer lehetővé tenné a községek és városok erre vonatkozó adatainak összehasonlítását és az említett jelentések mélyebb elemzésének lehetőségét. Ami a tárgyalt időszakot illeti, tartalmukat tekintve, a keresetek az alábbiakra vonatkoztak (megjegyeznénk, hogy zárójelbe tettük az előző évi adatokat):

A benyújtott folyamodványok jelleg szerinti eloszlása

Általános jellegű szociális védelem	146	(142)
Vagyoni jogviszonyok	53	(54)
Munkaviszony	112	(137)
Családon belüli erőszak	45	(41)
Megbeszélés, segítség, együttműködés	86	(117)
Illetékes szerv eljárása	20	(29)
Közrend	6	(2)
Szociális biztosítási járulék befizetése	31	(23)
Kommunális kérdések	110	(142)
Válás, gyermektartás és láthatási jog	127	(98)
Adók	142	(108)
Nyugdíjak	28	(33)
Munkavállalás	9	(17)
Részvények és vállalati igazgatási jog	0	(0)
Lecsapolási illeték	172	nincs adat
ÖSSZESEN:	1087	(943)

Amennyiben párhuzamot vonunk a kiemelt kérdések között, melyeket a keresetek tárgyát képező, egyes területekről való, minél világosabb képalkotás végett emeltünk ki, szembeűnik, hogy a keresetek legnagyobb része a szociális helyzethez és a polgárok szélesebb fogalomkörbe tartozó gondjaihoz kötődik. Ez várható is volt, különösen a jelenlegi gazdasági és szociális helyzetre való tekintettel, illetve, hogy egyfelől a munkavállalási és kereseti lehetőségek igen beszűkültek, másfelől a szociális gondok megoldására hivatott közpénz-alapokból való támogatás környezetünkben beszűkült, az igények és szükségletek napról napra való növekedése mellett. Emellett kiemelnénk, hogy az év vége felé nagy számban jelentkeztek polgárok a lecsapolási illeték miatt, amire a korábbiakban nem volt példa, így azt az adatot külön nyilvántartásba vettük. A lecsapolási illetékek kapcsolatban több különböző kérdés merült fel, ezért úgy gondoljuk, ismételten bebizonyosodott, hogy ezekben a kérdésekben szükség van arra, hogy a polgárok jobban tájékozottak legyenek, ami az előírásokat és a gyakorlatot illeti, ahogy ez ebben az esetben is történt.

Az említettek mellett, mindenképpen érdekesek a polgárok kereseteinek tárgyát képező jogi személyekről szóló adatok. Ezen adatok áttekintése végett közöljük az alábbi táblázatot (megjegyeznénk, hogy zárójelbe tettük az előző évi adatokat):

A folyamodványok, illetve panaszok tárgyát képző alanyok szerinti eloszlás

Munkáltatók	120	(183)
Csődeljárást vezető szervek	0	(2)
Adóhatóság	217	(198)
Községi Közigazgatási Hivatal	38	(35)
Községi szervezetek és intézmények	88	(93)
Községi közvállalatok	79	(81)
Minisztériumok	51	(47)
Köztársasági alapok és szolgálatok	122	(127)
Bíróságok	2	(5)
Egyebek	198	(172)
Külföldi jogalanyok	0	(0)
Vajdaság Vizei Közvállalat	172	nincs adat
ÖSSZESEN:	1087	(943)

A 2018 folyamán alakuló állapot áttekintésekor szükségesnek véltük az összes folyamodvány osztályzásának végrehajtását, annak okán, hogy minél teljesebb kép alakuljon ki a fennálló helyzetről s ameddig nem készül el a Szerb Köztársaságban működő polgári jogvédőktől származó adatok osztályzásának egységes módszertana. Itt meg kell jegyeznünk, hogy a polgári jogvédő munkája igen különleges, s hogy a munka elemzésekor nem alkalmazhatók azon módszerek és osztályzás melyeket más állami szerveknél, testületeknél használnak. Az említett adatok, illetve szemléltetett táblázatok alapján, úgy véljük, hogy teljes kép és elképzelés alkotható a polgári jogvédő működéséről Topolya község területén, a tárgyalt időszakban, mégpedig a tényszerű esetekkel, illetve a munka során folytatott ténykedéssel kapcsolatban. A felsorolt adatok mellett meg kell jegyeznünk, hogy a tevékenységek nagy része a konzultációk formájában a Szociális munka központ, illetve azon közvállalatok, szervezetek és közösségek ügyében is végre lett hajtva, amelyek alapítója Topolya község, továbbá a megelőző intézkedésekkel kapcsolatban, melyek arra irányulnak, hogy megelőzzék a polgárok

jogainak sérülését, illetve azon esetekben, amikor az egyéni beadványok alapján megállapítható, hogy azon polgárok, akik nem fordultak hozzánk közvetlenül, hasonló helyzetben találhatják magukat. Itt kiemelnénk, hogy a Vajdaság Vizei Közvállalattal kapcsolatos nagyszámú folyamodványok miatt ezeket az adatokat külön feldolgoztuk, amire az előző években nem volt példa.

2018 folyamán külön figyelmet fordítottunk azon jelenségre mellyel társadalmunk egyre inkább szembesül, s mely a nagyvárosokra jellemző. Az iskolán belüli erőszakról van szó, mely a nagyvárosokban egyre inkább elharapózik, s mely megjelenési formái egyre kifejezettebbek, illetve jelenségként egyre gyakoribb, s másfelől a durvaság egyre nagyobb mértéket ölt. Teljes mértékben figyelembe véve azon tény, mely szerint községünk e téren kielégítő helyzetben van, véleményünk szerint szükséges, hogy külön program keretében, megelőzés szintű ténykedést folytassunk, a tanfelügyelőséggel együttműködve. Véleményünk szerint, a nagyvárosokban szerzett tapasztalatok tanulsága szerint a tanintézmények nincsenek megfelelő módon felkészítve az említett jelenség kezelésére, s hogy szükség mutatkozik iskoláink figyelmének felhívására, az említett kérdéskörben folytatandó munkára való teljes felkészülés végett. Külön kiemeltük, hogy minden esetben megfelelő módon kell eljárni, s szükség esetén a társadalmi közösség más jogalanyai is alkalmazandók a gondok megoldásában, hiszen ismeretes, hogy a fiatalok közötti erőszak okai gyakran a családban vagy az iskolán kívül látogatott, egyéb helyeken rejlenek. Sajnos meg kell jegyeznünk, hogy a középiskolák nem mutattak együttműködési szándékot az intézményünkkel, valamint a diákok jogairól, illetve jogvédelméről szóló képzést illető együttműködési terv, és a mi intézményünk működése iránt.

A fentiek mellett három további jelenségre szeretnénk rámutatni, amelyeket különösen fontosnak tartunk az emberi jogok védelme és javítása terén, a megfigyelt időszakban, azaz 2018-ban, és amelyek a korábbi években is sajnos jelen voltak. A következő problémákról van szó:

A) A 2018-as év folyamán nagyszámú polgári folyamodvány volt a munkaviszonyt illető jogok gyakorlásával kapcsolatban, amint azt a korábbi táblázatok is mutatják. Nagyszámú olyan eset létezik, amikor az alkalmazottak munkaszerződést kötnek, amelyben minimális bérezést látnak elő, illetve minden olyan eset, amely növelné azt (túlórák, állami és vallási ünnepnapok, éjszakai munka stb.). Azonban a gyakorlatban gyakori jelenség, hogy az alkalmazott túlórázik, az állami- és vallási ünnepeken is, valamint éjjeli műszakban is, sőt egész évben az évi szabadsága felhasználása nélkül, s ennek ellenére a fizetése nem lesz magasabb, hanem a munkáltató minimális munkabért fizet, sőt nem ritkán csökkentik azt, hiányok vagy el nem ért munkaeredményre hivatkozva. Ez alkalommal nem fogjuk részletesen elemezni az úgynevezett "fekete munkát". A fentiek fényében úgy véljük, hogy szigorúbb és átfogóbb ellenőrzésre van szükség a munkáltatókkal szemben, mivel egyrészt ily módon sérülnek a munkavállalók jogai, másfelől tisztességtelen konkurenciát jelent azon munkáltatókkal szemben, akik tiszteletben tartják a törvényt és a munkavállalók jogait, azaz ezek a munkáltatók jogait megsértik, s a kárról, melyet a társadalom közössége szenved nem is beszélve. Véleményünk szerint az államnak ebben a tervben példát kell mutatnia, oly módon, hogy a közbeszerzésekben olyan mechanizmust alkalmazna, amely által kizárja azokat az ajánlattevőket, akik a fent említett módon megsértik a törvényt, és megszüntetik a szerződést velük, és aktiválják a teljesítési garanciákat. Ezenkívül a munka nyilvántartásokat, amelyek nincsenek összhangban a tényleges helyzettel, ugyanúgy bűncselekménynek kell tekinteni, s mint hivatalos dokumentum hamisítására kell tekinteni.

B) 2018 folyamán nagy számú polgár fordult hozzánk a mezőgazdálkodásból származó helyi járulék kiróásával és fizetésével kapcsolatban. A panaszok nagy része azokhoz a problémákhoz fűződik, amelyek a határozatokban találhatóak, s amelyek arra a tényre alapulnak, hogy a kötelezettséget kataszteri holdmértékben határozták meg, az pedig nem hivatalos mértékegység a Szerb Köztársaságban. Ezenkívül az egyes helyi közösségek számára megállapították kötelezettségeket, viszont a helyi közösségek területei nem azonosak a kataszteri községek területeivel, mivel egy kataszteri község gyakran több helyi közösséget foglal magába. Ezenkívül a kötelezettséget nem a föld minősége határozza meg, hanem minden földterület esetében megegyezik, és a kötelezettség csak a gabona árával függ össze, amely csak az év végén határozható meg, és a mezőgazdasági földterület tulajdonosai csak év végén kapják meg a végzéseket, ami problémát jelent, mivel sok adófizető nem tesz eleget a negyedéves fizetési kötelezettségnek vár a végzések kézbesítésére, és csak akkor fizeti meg ezt a kötelezettséget, ami szintén problémát jelent a helyi közösségeknek és finanszírozásuk tekintetében. Ezenkívül számos panasz érkezik azon tény miatt, hogy a mezőgazdasági földterület tulajdonosa a

másik helyi közösség területén lakik, és nem azon helyi közösség területén, ahol földje van, de ezek a panaszok nem fogadhatók el, mivel ez a kötelezettség a földhöz és az ott szerzett jövedelemhez kapcsolódik, és ez a helyzet megegyezik azzal a helyzettel, ahol a bejegyzett társaság és a tulajdonos bejegyzett székhelye eltérő. Mindezek a problémák olyan elhamarkodott döntéshozatal eredménye, amelyet nem a helyes módon gondolták át, vagy amikor a döntés gyakorlati alkalmazásával kapcsolatos valamennyi kérdést nem kezelték megfelelően. Ezt szem előtt tartva Polgári Jogvédő a Községi Tanácshoz fordult külön tájékoztatást adva ezekről a kérdésekről, amelyben rámutatott az említett problémákra, és javasolta azok megoldásának módját, különös tekintettel arra, hogy a helyi járulékra vonatkozó egyes határozatok már 2020 elején hatályukat veszítik, és hogy 2019-ben minden szükséges előkészületet végre kell hajtani az új döntések meghozatalához, amelyek megfelelően szabályozzák ezt a kérdést.

C) 2018 folyamán voltak olyan esetek is, amelyekben az élethosszig tartó eltartásra vonatkozó szerződésekkel kapcsolatos problémákkal küzdő állampolgárok jelentkeztek, ahol a szolgáltató nem a meghatározott módon teljesítette kötelezettségeit. Ez egy nagyon komoly problémának számít, mivel a polgárok egy különösen veszélyeztetett kategóriáról van szó, akik sokszor közeli rokonok nélkül és rossz egészségügyi állapotban vannak, s így képtelenek megvédeni az érdekeiket, illetve eljárást indítani a szerződés felbontására, a szociális munka központ pedig nem rendelkezik közvetlen felhatalmazással ezen szerződésekben foglaltak végrehajtásának ellenőrzésére, kivéve akkor, ha súlyos gondatlanságról van szó. Úgy véljük, hogy a jogszabályok módosítását kellene javasolni annak érdekében, hogy a szociális munka központjai közvetlenül felügyelhessék az ezen szerződések szerinti kötelezettségek teljesítését, azaz megtenni a szükséges intézkedéseket e kérdésben, amelyet a közeljövőben az illetékes minisztériumhoz javasolunk.

AZ OMBUDSMANOK SZERBIAI SZÖVETSÉGE

Tekintettel azon tényre hogy 2003-ban, Topolyán megkezdte munkáját a helyi ombudsman intézménye, mely első volt az ilyen jellegű intézmények között, minden hatósági szint tekintetében a Szerbia és Montenegró elnevezésű, volt államszövetségben, véleményünk szerint szükséges volt e jelentős évforduló kellő módon való megünneplésére, azonban nem különleges ünnepek vagy ünnepélyek által, hanem munka- és szakmai jellegű ünnepléssel, mely viszont segítséget nyújt ezen intézmény előmozdításában s egyfelől erősítésében, másfelől Topolya község, valamint a demokratikus közösség hírének terjesztésében, mely utóbbit helybeli közösségünk támogat. A fent említettekkel összhangban szeptemberben megtartottuk az ombudsmanok nemzetközi konferenciáját a EBESz Szerbiai Missziója és a helyi önkormányzatunk támogatásával. A konferencia célja az eddigi gyakorlatok és fejlődési irányok áttekintése volt az ombudsmani intézmény keretein belül. A környező országok ombudsmanjain kívül a Ešalegyenlőségi Biztos, a Belgrádi Egyetem Jogi Karának, valamint más egyetemek professzorai, Társadalomtudományi Intézet munkatársai és mások is részt vettek. A konferencia figyelemre méltó visszhangot keltett a tudományos és a szakmai közösség körében, valamint az itt bemutatott munkák gyűjteménye is megjelenik.

Külön kiemeljük, hogy az az egyesület aktívan részt vett ezen intézmény fejlesztésében a topolyai helyi ombudsman vezetése alatt, aki ezen egyesület elnöke. A Szövetség decemberi közgyűlésén a Szövetség Az Ombudsmanok Szerbiai Szövetségévé nőtte ki magát, azaz mostantól minden kormányzati szintre kiterjed, viszont megtartotta topolyai székhelyét, valamint a Szövetség Elnöke Topolya Község Polgári Jogvédője, amit nagy megtiszteltetésnek tekintünk a munkánk és helyi közösségünk munkájának eredménye tekintetében.

GYAKORLATI PÉLDÁK

2018 folyamán számos polgár fordult hozzánk segítségért, emberi, polgári és kisebbségi jogának megvalósítása vagy védelme végett, ezért ezzel kapcsolatban közvetlen tevékenységet fogantatosítottunk a jogvédelem végett, vagy az eset körülményeiből eredően, az ügyfeleket más, illetékes intézményhez utasítottuk, különösen Topolya község jogsegélyszolgálatához, amennyiben erre szükség mutatkozott. Szakmai gyakorlatunk, s meggyőződésünk szerint, hogy a jogvédői működésről szóló jelentésnek csupán a tények és adatok puszta felsorolására kéne szorítkoznia, idézni kívánunk néhány jellegzetes példát, melyek segítséget

nyújtának abban, hogy a Községi Képviselő-testület, s ezáltal a polgárok egésze megismerkedjen a fenyegető veszélyekkel, illetve helyzetekkel, melyek veszélybe sodorhatják jogaikat. E példák segíthetnek a felismeréshez juttathatnak a tényszerű helyzetekben való helyes eljárást illetően. Tekintettel intézményünk munkájára és működésére, mely munkája első sorban a hozzánk forduló polgárok bizalmán alapul, ezért e példákat személyes adatok feltüntetése nélkül adjuk közre, hiszen ezek alapján bizonyos polgárok kilétére fény derülne, vagy felismerés tárgyává válnának. Megjegyeznénk, hogy a felsorolt, egyes példák több esetre vonatkoznak.

- 1.sz. példa

A polgárt egy hozzá közeli személy megkérte, hogy segítsen rajta nehéz anyagi helyzetében. A közeli ismerősök ilyenfajta felkérése megszokott, legyen szó nagyon közeli rokonságról (testvér, szülő vagy gyermek), vagy akár olyan személyről, akivel a polgár közeli barátságot ápol vagy üzleti kapcsolatban vannak. Ezek a felkérések általában egy nagyobb összegű kölcsönre vonatkoznak, amely segítséget jelentene az adott nehéz anyagi körülmények rendezésében. Figyelembe véve a személyek viszonyát, általában a polgár, akihez az említett személy fordult, egy nagyobb összegű kölcsönt ad a személynek. Általában nem határozzák meg pontosan a kölcsön minden körülményét, illetve feltételét, valamint nem állítanak ki semmilyen dokumentumot a kölcsönrel kapcsolatban. Leggyakrabban a körülmények elégtelen figyelembevétele miatt a kölcsön nem téríthető vissza, bár vannak olyan esetek is, amikor nincs szándék a hitel visszafizetésére. Emiatt a hitelnyújtó hátrányos helyzetben van, mert vissza akarja szerezni a pénzt, de problémákkal szembesül. Egyrészt, általában az helyzet áll fenn, hogy az a személy, aki megkapta a hitelt nem tudja vagy nem akarja visszaadni a kölcsönt, másrészt azon bizonyítékok hiánya miatt, amelyek a hitelezésre vonatkoznak, nem lehet még a bíróságon keresztül sem végrehajtani a követelések behajtása. Ez arra utal, hogy minden egyes esetben érvényes dokumentumot kell készítenie ezekkel a tevékenységekkel kapcsolatban.

- 2.sz. példa

A sajátos problémával szembesülnek a polgárok (vagyis a legtöbb esetben a hölgyek) a házasságon kívüli közösség kérdésével kapcsolatban. Jóllehet törvények szerint a jogok elvileg kiegyenlítődtek a házassági és házasságon kívüli közösségeket illetően, ez nem így van, ami különösen a családi nyugdíjhoz való jog öröklésének vagy gyakorlásán látható. Különösen a házasságon kívüli közösségben élő személyek védelmének kérdése fontos a gazdasági kihasználásukat illetően. Gyakran előfordul, hogy a közösség egyik tagja úgy érzi, hogy egy házasságon kívüli közösségben él, és a másik oldal csak ennek az illúzióját kelti, és elsődlegesen a másik fél gazdasági kihasználása a célja. Ez különösen olyan helyzetekben tükröződik, amikor az egyik fél a személyes vagyonának egyik felét közös tulajdonba fekteti, de az a másik fél neve alatt került nyilvántartásba. Később, amikor a válásra kerül sor, nehéz bizonyítani a házasságon kívüli közösség létezését, valamint a közös vagyon helyzetét és a saját hozzájárulását annak megteremtésében. Ezen a téren létre kell hozni az életközösségek külön nyilvántartását, amelyekkel kapcsolatban bizonyos jogi kezdeményezéseket kívánunk indítani.

3.sz. példa

A megfigyelt időszakban a polgárok több panaszt nyújtottak be bankokkal kapcsolatos problémákkal, és azzal kapcsolatban, hogy téríteniük, vagy vissza kellett fizetniük az elhunyt rokonaik által az adott banknál felvett kölcsönöket. Függetlenül attól, hogy a bankkal nincsenek üzleti kapcsolatokban (kezes vagy más), a bank arra ösztönzi őket, hogy fizessék meg az elhunyt rokonaik kölcsönét.

A bankoknak olyan kérelemmel fordulnak a személyekhez, amelyek függetlenek a jogi és ténybeli kérdésektől, azaz a törvény szerint az örökösök csak az öröklött örökség összegéig felelősek az örökhagyó adósságáért, vagyis, ha nem örökösök, vagy nem fogadják el az öröklést, vagy az örökhagyónak nincs vagyonuk, akkor nem kötelezhetőek az örökhagyó adósságainak kifizetésére. Sajnos volt rá példa, hogy a polgárok értesületlenség miatt, vagy ezen törvénytelen kérelmek következményeitől való félelmük miatt eleget tettek és kifizették azon kötelezettségeiket, amelyekkel nem szabadna terhelni őket. E bankok üzleti politikájával kapcsolatban indokolt kérdés merült fel, amelyek a hitelek visszafizetésének kérdése tekintetében nem megfelelően biztosítottak, azaz nem rendelkeznek minőségi biztosítási eszközökkel.

- 4.sz. példa

A polgár balesetbiztosítási szerződést kötött, és a szerződés megkötésekor figyelembe vette a biztosítótársaság képviselője által adott ígéreteket.

A szerződés megkötését követően körülmények egybeesése során azonban a biztosítási szerződésben előírt eset állt elő. A polgár kapcsolatba lépett a biztosítóval a szerződés szerinti fizetésért, de ott két problémával is szembesült. Egyrészt a biztosítótársaság képviselőjében azt tanácsolta, hogy ne kérjen kifizetést, mert a bekövetkezett eset a biztosítási kötvényben szerepel, másrészt, amikor a személy kint volt fizetési kérelme iránti szándékában, egy bizonyos idő elteltével tájékoztatták. Kérését nem fogadták el és nem lesz kifizetés, habár erről soha nem kapott írásos visszajelzést. A értesítések és a jogszabályok ismeretének hiányában, valamint a határidők elmulasztása miatt a polgár ezen kártérítés nélkül maradt, azaz nem gyakorolhatta jogát. A biztosító társaság köteles volt, ha a fizetési kérelmet elutasítja, írásban tenni azt, és észszerű magyarázattal ellátni álláspontját.

- 5.sz. példa

A polgár rendszeresen és lelkiismeretesen teljesítette az összes kötelezettségét, akár kommunális, akár egyéb szolgáltatást, vagy fiskális vagy parafiskális jellegű adó- és egyéb állami kötelezettségét illetően. E kötelezettségek rendezését illetően a polgár gondosan és lelkiismeretesen hosszabb ideig őrizte a fizetési lapok összes példányát, de megesett, hogy a ház rendezése során az egyes dolgok áthelyezése során a dokumentáció egy része elveszett. Amint később kiderült, hogy kötelezettségeknek egy részét illetően a polgárt figyelmeztették arra, hogy nem teljesítette az összes kötelezettségét. Mivel a polgárnak nem volt érvényes bizonyítéka arra, hogy megfelelően teljesítette kötelezettségeit, a polgárnak ezt a kötelezettséget ismét meg kellett fizetnie. A probléma az, hogy a polgár nem rendelkezik olyan dokumentummal, amellyel bizonyítaná, hogy igaz van. A fizetési lapok másolatait hosszabb ideig kell tartani, mint az elavulás idejük, egytől (kommunális és egyéb szolgáltatások, amelyeket havonta fizetnek) tíz évig (adók és egyéb). Itt meg kell említenünk az elavulással kapcsolatos leggyakoribb tévhitet. Az elavulás megjelenése nem jelenti azt, hogy a kötelezettség megszűnt, és a hitelező köteles azt törölni. A nem rendezett kötelezettség még az elévülési idő lejártá után is fennáll, az elavulás csak azt jelenti, hogy nem lehet kényszerítetten terhelni, csak akkor, ha az adós egy bizonyos időn belül az elavultságra hivatkozik. Ezenkívül meg kell jegyezni, hogy a polgároknak abban az esetben, ha kötelesek a fizetési bizonylat másolatát benyújtaniuk az illetékes hatóságnak, készítsenek egy fénymásolatot a befizetőlapokról megőrzés és szükség esetén felmutatás céljából.

- 6.sz. példa

Számos alkalommal fordultak hozzánk anyák, akik problémába ütköztek a gyermektartási díj megfizetésével kapcsolatban gyermekeiket illetően. Mivel a tartás kötelezett személy nem fizette a gyermektartásdíjat, bármilyen okból kifolyólag különböző kérdések merülnek fel. Egyes kérdések arra vonatkoztak, hogy fenáll-e a lehetősége annak, hogy megtagadják ezen jogukat, de rámutattak arra, hogy ez nem az ő joguk, hanem a gyermekeik joga, akiket nem tudnak annyira könnyen megtagadni. Ezen túlmenően ezen anyák többsége úgy érezte, hogy a gyermek apjának ez a kötelezettsége megszűnt, mivel időközben a támogatás nyújtója állandó munkaviszony nélkül maradt, és nem tudták, hogy mindaddig, amíg bírósági határozat születik, van fizetési kötelezettség, és a felek a megváltozott körülmények miatt, a bíróság döntését módosítani kell, amelyet a bíróságon kell megvalósítaniuk. Ezenkívül általában nem ismert, hogy a tartásdíjak elkerülése bűncselekmény, és hogy az eltartás kedvezményezettje kedvezőbb helyzetben van.

Internetes csalások

Sajnos, és függetlenül attól, hogy korábban foglalkoztunk ezzel a kérdéssel, a megfigyelt időszakban végzett eljárások azt jelzik, hogy még mindig sok olyan eset áll fenn, amely arra utal, hogy szükség van foglalkozni ezzel a problémával. Ezúttal egy olyan kérdéssel akarunk foglalkozni, amely régóta jelen van a társadalmunkban, és amelyről azt gondoltuk, hogy lassan eltűnik, de sajnos bizonyos jelzések alapján arra a következtetésre jutunk, hogy ez a jelenség a gyakorlatban még mindig jelen van. Topolya község Polgári jogvédője is időnként (hetente kétszer-háromszor) olyan üzeneteket kap interneten

keresztül, amely csalárd tevékenységre alapszanak. Ráadásul azok a személyek, akik bedőlnek ezeknek a csábító ajánlatoknak, legtöbbször hallgatnak a történekről, még a családjuknak sem merik beismerni, hogy csalás áldozatává váltak, nemhogy az illetékes szervekhez forduljanak. Sajnos legtöbbször szinte lehetetlen a csalók nyomára bukkanni, csakúgy annak a pár ezer eurónak vagy dollárnak, amely ily módon eltűnt. Mindezek alapján úgy véljük, hogy érdemes foglalkozni e jelenség néhány részletével, különösen, mivel a csalók (leggyakrabban olyan távoli államokban fordulnak elő, amelyekben a jogbiztonság messze elmarad a miénktől) egyre kifinomultabb csalási módszereket alkalmaznak.

Először is szeretnénk kihangsúlyozni, hogy a polgároknak nem szabad hinniük a tündérmesékben, hogy egy ismeretlen személy pont őket találta meg, hogy egy óriási pénzáttalást véghezvigyen, és amelyből nagy részesedését ígértek. A következő történetekkel keressük fel az áldozatukat: ez a bizonyos személy, akinek megölték a családját, és ő mint az egyetlen túlélő száműzetésben van, és segítségre van szüksége, hogy a pénzt felvehesse egy bankból, a következő történet szerint egy személy a halál után egy nagyobb pénzüsszeget hagyott hagyatékban, de nincs utódja, hanem egy harmadik személy feltételezi, hogy Ön lehet az egyik lehetséges utód és minél előbb át kell venni a hagyatékot, még mielőtt az a bizonyos személy nemzetének tulajdonába kerülne, majd a történet, mely szerint egy humanitárius szervezet, amely tudatában van a nálunk uralkodó problémáknak és segíteni szeretne azoknak a személyeknek, akik nehéz anyagi körülményekben vannak, és hogy mi lehetnénk a közvetítők nagyobb térítmény ellenében, majd a történet, melyben egy személy, aki haldoklik, és nincs utódja sem közeli hozzátartozója, azt szeretné, hogy segítsünk a jó embereken hazánkban, továbbá az a személy, aki háborús vagy hasonló események miatt a saját országában nincs abban a helyzetben, hogy felvegye a pénzét a bankszámlájáról, s ezért fordult hozzánk segítségért, valamint sok más hasonló történet. Különösen azt hangsúlyozzuk, hogy kezdetben csak a megszokott adatokat kéri el az együttműködéshez. Az ilyen levélre adott válasszal azonban csak megerősítik, hogy áldozattá vált s elhitte a történetet, és csak idő kérdése, hogy mikor és vajon fel fogja-e ismerni, hogy őt becsapták. Az interneten keresztül történő csalás céljából számos hamis dokumentumot küldenek, amelyek nagyon meggyőzőek, és amelyeket olyan állítólagos jogászok vagy közjegyzők küldtek el, akikről könnyen megállapítható, hogy egyáltalán nem léteznek azoknak az országoknak a hivatalos nyilvántartásában, ahonnan állítólag jelentkeznek, és ha e név alatt valóban létezik ügyvéd vagy közjegyző, akkor könnyen meg lehet állapítani, hogy az általuk betöltött kapcsolatok nem felelnek meg azoknak, amelyekről a levelet küldték. Emellett a kommunikáció során általános címeket használnak, még akkor is ha a bank hivatalos leveleit küldik állítólagosan, mely alapján "bizonyosítanak arról, hogy tényleg van számla a megadott összeggel", mindeközben a bank hivatalos domainjéhez hasonló domain használatával teszik ezt, amelyben elegendő, hogy minimális eltérés legyen ahhoz, világossá váljon, hogy hamis (néha csak egyetlen írásjel az eltérés). Ráadásul, amikor kialakul a kommunikáció, akkor olyan vállalatot keresztül hajtják végre a személy számára pénzáttalást, amelyek álprofilal rendelkeznek. Ha az áldozat egy idő után gyanítja, hogy a csalás áldozata lett, a másik fél azonnal fenyegetni kezd, és nagy összegű pénzbüntetés vagy szabadságvesztés fenyeget bennünket, mert nem tiszteljük azon ország jogait, ahonnan a levél származik. Mindez azért ismertettük, hogy jobban megmagyarázhassuk a csalás mechanizmusát, de ismét elmondjuk, amit elmondtunk minden olyan polgárnak, aki megkeresett bennünket, hogy ilyen leveleket kapott az interneten keresztül, hogy a billentyűzet jobb felső sarkában található gombot, amelyen az áll, hogy „delete”, nyomja meg, és minél előbb felejtse el a beérkezett levelek tartalmát, és utána békésen aludhat ezt követően.

Az említett példákban kitűnik, hogy a magánszférát illető jogsértéseket idéztünk fel, azonban a lényeg annak megértésében rejlik, hogy minden említett esetben, a gond abból keletkezett, hogy a polgárok nem a törvény által előírt eljárás szerint, és szükséges irattanyaggal védekeztek, mely szerint az illetékes szervek, így a polgári jogvédő is, segítséget nyújthatnának. A polgárok azonban bizonyos teendőket könnyelműen kezeltek, könnyen hittek azoknak az embereknek, akiknek nem kellett volna, így sajnos kilátástalan helyzetbe kerültek.

A fent említettek csak néhány példája annak, hogy a polgárok, óvatlanságuk folytán csaknem kilátástalan helyzetbe kerülhetnek, jogvédelmüket illetően, illetve anyagi helyzetük tekintetében. Éppen az említett okok miatt terelnénk a figyelmet a mindennapi viselkedésben tanúsított óvatosságra, jelentőségére,

különösen amennyiben jelentős anyagi kötelezettségek vállalásáról van szó. Itt meg kívánjuk említeni, hogy a hitelek kényszerfizettetése egyre nagyobb mértéket ölt, s hogy amennyiben a polgárok oly helyzetbe kerülnek, hogy nem képesek a törlesztő részletek kifizetésére, semmit sem tesznek az ügy megoldásáért, vagyis nem fordulnak a bankokhoz, megoldás keresése végett, hanem tétlenül várnak az utolsó pillanatig, amikor már kihirdetik a házuk eladását, s akkor próbálnak sikertelenül megegyezni a bankkal

Az említettek mellett külön felhívnam a figyelmet a földművesek társadalombiztosítási járulékának kérdéseire. Annak idején a polgárok nagyobb csoportja fordult hozzánk e gondok kapcsán. Még mindig gondok merültek fel a járulékok mértékével kapcsolatban is, melyekkel a földműveseket terhelik, s mely kötelezettségek nem arányosak a birtok nagyságával így ugyanoly kötelezettségnek kell eleget tennie a fél hektáros és néhány tíz hektáros (vagy nagyobb) birtokosnak. Továbbá, a körülményekből eredően, a földművesek nem csekély hányadánál, adósság halmozódott fel, melynek legnagyobb része késedelmi kamatból áll, s mely elérte azon szintet, melyet e járulékkötelezettek már semmilyen módon nem fizethetnek ki. Példának okáért, volt olyan eset, hogy egy családnak 25.000 eurónál nagyobb tartozása halmozódott fel. Különösen kiemelnénk, hogy ezen esetekben, megindították a kényszerfizetési eljárást, s hogy történt az ingatlanok jelzálog-hitel bejegyzése is, s bizonyos esetekben ezen eljárásokat véghez is vitték, s nemcsak a termőföld, hanem a család lakhelyéül szolgáló lakóház esetében is. Világos, mely következményekkel járna, ha ezen eljárásokat minden esetben véghezvinnék. Az említett esetek elemzésével oly álláspontra jutottunk, hogy az említett gondokat közvetlenül az illetékes minisztériumhoz fordulva oldjuk meg, amit meg is tettünk, s melynek kedvező végkifejlete lett, hiszen a gondokkal szembesülve, ezeket megoldani igyekeznek, s abban reménykedünk, hogy a közeljövőben kedvező megoldás születik ezen kérdéskörben.

A KÖZTISZTVISELŐK ÉS A KÖZALKALMAZOTTAK MAGATARTÁSI KÓDEXÉNEK ALKALMAZÁSA

Figyelembe véve, hogy az év folyamán elfogadták a köztisztviselők és közalkalmazottak kódexét, és hogy a jó közigazgatás kódexét nem alkalmazzák a továbbiakban, a külön követési kötelezettsége is eltűnt. Ennek ellenére úgy véljük, hogy erkölcsi köteleységünk az ezen a területen fennálló helyzet figyelemmel kísérése. A jó közigazgatás kódexének alkalmazásával kapcsolatban, nem érkeztek közvetlen panaszok a polgárok részéről, azonban, ennek alapján nem szögezhetjük le, hogy e kérdésben nem állnak fenn bizonyos gondok, mivel legvalószínűbb, hogy az említett okirat községünk jogrendszerében való, viszonylagos csekély kora miatt, a polgárok még nem ismerik eléggé. Megállapíthatjuk, hogy a nyilvánosság tájékoztatása e kérdésben nem elegendő volt, illetve, hogy ennek sokkal szélesebbnek és gyakoribbnak kellett volna lennie. A kódex megjelent a község világhálós oldalán, s ezzel a polgárok legszélesebb köre részére elérhető, azonban szem előtt kell tartanunk községünk számos polgárát akiknek nincs lehetőségük világhálóra csatlakozni, illetve nincsenek megfelelően felkészítve az IT-technológiára, s sajnos ezek éppen azon társadalmi csoportok, amelyek jogai legtöbbször veszélybe kerülnek. A továbbiakban kiemelnénk, hogy e kódex alkalmazásának ügyében indítványoztuk különleges szakmai összejövetelek megtartását, illetve a közigazgatásban dolgozók oktatását a kódex alkalmazásával kapcsolatban.

AZ EMBERI JOGOK HELYZETE

Az emberi jogok helyzetének kérdésében, a tárgyalt időszakban gyűjtött tapasztalatokból kiindulva, általános osztályzatot adhatunk, mégpedig oly osztályzatot, mely szerint az emberi jogok helyzete környezetünkben, az idők folyamán javul, elsősorban a környezetünkben elszaporodó intézmények működése folytán, melyek az egyre több jogszabály alapján működnek, melyeket az utóbbi időben az említett jogterület szabályozására hoztak. Ezen intézmények egyre inkább elismertek és megbecsültek, s egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítanak nekik. Itt különösen nagy szerepe van a polgári jogvédőnek, valamint a jogsegélyszolgálatnak. Sajnos, a pácienses, illetve a Köztársasági betegbiztosítási alap biztosítottjainak jogainak védelme nincs irigylésre méltó szinten, s ezzel kapcsolatban szemelláthatóan nagy szükség van az előírások további

módosítására, annak ellenére, hogy ezzel a kérdéskörrel kapcsolatban már hoztak törvényeket a közelmúltban. Szintén nagy jelentőséggel bír, hogy az említett intézmények, valamint az egyéb illetékes, hatalomnak alárendelt vagy civil szférából való jogi személyek egyre inkább tevékenykednek a polgárok polgárjogok érvényesítését illető tudatának kialakításán, úgy az egyént, mint a teljes társadalmi közösséget illetően. Külön említést érdemel a propaganda- és oktató jellegű akciók egyre növekvő száma, mely akciók az emberi, polgári és kisebbségi jogok védelmének kérdésére vonatkoznak. Ezek mindenekelőtt a Szerb Köztársaság teljes területén folytatott tevékenységek, de úgyszintén megemlíteném a helyi médiumok működése is, amelyek a tárgyalt időszak folyamán, úgy, mint korábban is, figyelmet szenteltek a tárgyalt kérdésekre, illetve az emberi jogok megvalósítására, vagy ezek veszélyeztetettségére vonatkozó gondokra. Ennek ellenére, az említett kedvező irányultság mellett is, kétségbevonhatatlan tényként meg kell állapítani, hogy az emberi jogok helyzete környezetünkben, valamint általában, társadalmunkban még igen távol áll a kívánt szinttől. Igen sok tényező hat ki erre, bizonyos azonban, hogy itt elsősorban a gazdasági válság tárgyyszerű körülményeit említhetjük, mely válság másféle válságot is kivált. Bizonyos, hogy itt olyan tényezők is fennállnak, melyek az illetékességünkbe tartozó kérdésekkel kapcsolatosak, s melyek a mi szervezeteinkre, munkánk hatékonyságára, tudatunkra és egyébre vonatkoznak, s bizonyos, hogy tekintet nélkül arra, hogy mennyire tudunk a tárgyyszerű tényezőkre hivatkozni, elsősorban azokkal a tényezőkkel kell foglalkoznunk, melyek a mi illetőségünkbe tartoznak, illetve melyekre kisebb-nagyobb mértékben kihathatunk. Ezt környezetünkben helyesen kell tolmácsolni, hiszen az emberi jogok érvényesítésének kérdésében más hatások is felszínre kerülhetnek, melyek helybeli közösségünk, sőt a társadalom egészének fejlődésére vonatkoznak. Különösképpen, ehelyütt említeném meg az adózás területét. Itt külön ki kell emelnünk annak tényét, hogy sajnos az alkalmazottakkal szembeni jogsértésekről szóló esetek száma nagy. Az elmúlt időszakban több ilyen esettel foglalkoztunk, melyek között olyan is előfordult amikor a dolgozók nagyobb csoportja fordult hozzánk segítségért. A dolgozók jogait a szokványos (közönséges) csalással kiegyenlíthető módon nem sértették meg. Minden esetben a dolgozókat az illetékes szervekhez irányítottuk, azonban úgy véljük, hogy e kérdésnek nagyobb figyelmet kell szentelnünk az előttünk álló időszakban. Az említett jelenséghez mindenképpen hozzájárult azon tény, hogy a munkáltatók a gazdasági válság miatt súlyos helyzetbe kerültek, s hogy a válság következményeit a dolgozókra igyekeztek hárítani. E téren a társadalmi környezetnek határozottabban kell fellépnie és hatékonyabban kell válaszolnia.

Itt különösen jelentősnek tekintjük megemlíteni annak tényét, hogy az e téren való, további fejlesztés folytán, mégpedig úgy az emberi jogok védelmével foglalkozó intézmények fejlesztését illetően, mint az említettek élénkebb alkalmazását illetően, úgy a voltaképpeni emberi jogi védelem, mint az emberi jogi védelem rendszere működésének népszerűsítése és hirdetése ügyében, egyre számosabb polgár fog bizonyos időszakban ezen intézményekhez fordulni, emberi jogainak védelme végett. Itt meg kell említenünk, hogy a gyakorlatban észrevehető a jogsegély-szolgálat működésének újbóli beindítása. Ennek ellenére, e jelenséget nem azzal kell magyarázni, hogy az emberi jogok védelmének helyzete romlana, hanem egy fajta átmeneti időszakra van szó, amikor is az emberi jogok sérelmének foka csökken, s ezzel az emberi jogok védelmének mértéke növekszik, illetve, hogy csupán a polgárjogok sérelmére elkövetett, felderített és feldolgozott esetek száma növekszik, mely leginkább a polgárok felfejlődött tudatának eredménye lesz, jogaikat és ezek védelmét illetően. Ezen értelemben kivételes fontossággal bír a polgárok tudatának felfejlesztése, jogaikat illetően, de az eljáró szervek, illetve az egyes alkalmazottak tudatának felfejlesztése is, azzal kapcsolatban, mekkora jelentősége van a polgárjogok védelme és érvényesítése. Várható, hogy ezek után olyan korszak következik, mely során pang vagy csökken az említett esetek száma, illetve olyan korszak következik, melyben a polgári, illetve emberi jogok érvényesítése sokkal gyorsabban és hatékonyabban történhet, elsősorban a polgárok megelégedésére. Különösen hangsúlyozni kell a közigazgatás humán erőforrásainak megerősítésének szükségességét, mivel csak az iskolázott és képzett közigazgatási alkalmazottak új munkamegközelítéssel és új munkamódszerrel és gondolkodással biztosíthatják társadalmunk közigazgatási rendszerének átalakítása ezen szakaszában megkövetelt feladatok és szerepek teljesítését, s mely igazgatásnak hatékonyan kell lennie és a polgárok érdekeit szem előtt kell tartania.

A POLGÁROK JOGBIZTONSÁGA

A környezetünkben uralkodó jogbiztonság kérdését illetően meg kell állapítanunk, hogy minden, a társadalom egészében végbemenő átalakulásra vonatkozó törekvés ellenére is, különösen az új előírásokat tartalmazó részekben, melyek a társadalmi közösség rendszerének működését szabályozzák, valamint a helyi szintű törekvések ellenére, helyzetünk olyan, hogy a jogbiztonság állapota még igen messze van a kívánt szinttől. Ehhez bizonyosan nagymértékben hozzájárult a társadalmunkban fellépő nagy szegénység, a munkanélküliség mértéke és a gazdasági válság, mely következményeként erkölcsi válság is bekövetkezett. Emellett itt meg kell említeni az eléggé rosszul lebonyolított magánosításból eredő és egyéb gondokat. Az utóbbi időben a problémák különösen nagy jelentőségűek voltak a külföldi munkavégzés céljából távozó fiatalok nagy száma miatt, amely a családok széteséséhez és más problémákhoz is vezet. Ebből eredően, a jogbiztonság kérdésében nagy gondok állnak fenn, hiszen a polgárjogok egy része azért sérül, mert a polgárok képtelenek érvényesíteni jogaikat tényszerű körülmények miatt, emellett azon okokból is hogy számos esetben ezen jogok, érdekek szándékos kijátszása a cél.

Különösen ki kell emelni azon gondot, hogy számos előírások és intézmények még nem megfelelő mértékben vagy módon vannak átalakítva, ezért a polgárok nem élvezhetnek megfelelő jogvédelmet, illetve jogbiztonságot. Ez például azon helyzetben tűnik ki amikor hatástalan eljárások és intézkedések történnek, úgy a végrehajtási folyamat közben, mint a családon belüli erőszak elleni védelem megvalósításában, vagy a tulajdonjogok védelmének megvalósításában (vagyonkárosítás, lelkiismeretlen albérlőktől való védelem, követelés megfizettetése, kártérítés és egyebek). A jogbiztonságot illetően, jelentős kérdés bizonyos jogalanyok egyenlőtlen vagy nem eléggé átlátható eljárásmódja, ahol is, példának okáért, megemlíthetjük az egyes kötelezettségek fizetésének elmulasztásáért kirótt figyelmeztetéseket. Az is megtörténik, hogy némely polgárokkal szemben eljárást kezdeményeznek, másokkal szemben nem, illetve eközben nem ismeretes az ilyen eljárás követelménye, illetve az ilyen viselkedés sorsa, sem pedig az egyes fogyasztók tartozásának sorsa. Itt külön meg kell említenünk a rádió és tévédíj kényszerfizettetése végett folytatott eljárásokat, ahol a tartozásokat bíróság elé viszik, s ahol a polgárok, különféle okokból, határidőn belül nem fellebbezhetnek, s így e tartozást megfizettetik, tekintet nélkül ennek elévültségére, másfelől az elévülést nem megfelelő módon kezelik. Az említett gondokkal kapcsolatban a Szerb Köztársaság polgári jogvédőjéhez folyamodtunk, azonban az említett gondok némelyikére nem oldódott meg. Itt külön gondot képez, hogy számos polgár, megfelelő ismeret nélkül, olyan kötelezettségeket fizet, melyeket a többiek nem fizetnek, s nem is fizetethető meg, így egyenlőtlen helyzetbe kerülnek. Külön kérdéskört képez hogyan engedhetik meg az illetékes szervek vagy intézmények, hogy évekig semmit ne végezzenek el a polgárok tartozásainak megfizettetése ügyében, s így ezek akkora mértékre duzzadnak, hogy azt már megfizettetni nem lehetséges, különösen e tartozás kamatait és kísérő költségeit illetően. Az említett értelemben folyamatban vannak olyan tevékenységek, amelyek arra kötelezik az adóhatóságokat, valamint azokat, akik adó- és parafiskális díjakat fizetnek, hogy az év során legalább egyszer tájékoztassák a polgárokat adókötelezettségük állapotáról. Ezt a tevékenységet a Tartományi polgári jogvédővel - ombudsmannal együtt tervezzük. Itt úgyszintén megemlíthetjük az üzletelés általi, önálló munkahelyteremtés végett felvett, visszatérítés nélküli eszközök visszatérítésével kapcsolatos eseteket, ahol igen kirívó esetek is vannak, a polgárok szociális és jogbiztonságát illetően. Itt meg kell említenünk a nem megfelelő előírások gondját, melyhez a helyi szintű előírások helytelensége is hozzájárul, s ehhez járulóan, az illetékes szervek munkája és működése, valamint ezek ellenőrzése, ahol e helyzeten úgyszintén javítani kell. Emellett meghatározott viselkedésformák is léteznek melyek megfelelő módon nem büntethetők, s melyek a munkaviszonyból eredő jog megsértésére vonatkoznak. Sajnos közvetett módon történt megfigyeléseink szerint, igen gyakori a polgárjogok sérülése a munkavállalással és munkajoggal kapcsolatos kérdésekben, illetve, hogy a polgárok jogbiztonsága e téren igen veszélyeztetett. Közvetetten értesültünk számos esetben végzett feketemunkáról, a bérek oly módon való kifizetése, hogy a kifizetés után a munkáltató a bér egy részét visszakövetelte, zaklatásról, a nyilvántartásba nem vett, így ki sem fizetett túlórákról s egyebekről. A dolgozók sajnos ezzel kapcsolatban legtöbbször nem is panaszkodnak, hiszen nincs bizalmuk az iránt, hogy hatékonyan megvédhetnék jogaikat, hiszen az említett gondokkal kapcsolatban minduntalan

bíróságra irányítják őket, s ismeretes, hogy a bírósági eljárás hosszadalmas, és meglehetősen pénzeszközöket követel, melyek a jogsértést szenvedett polgárnak legtöbbször nem is állnak rendelkezésére. E téren bizonyos javulás lenne kívánatos, az igazságszolgáltatás ún. reformjából eredő, kedvezőtlen hatásainak visszarendezése, ezzel pedig a topolyai Alapfokú Bíróság státusának visszaállítása által. Sajnos, e kérdés eddig minduntalan kedvezőtlenül bírálta el. Itt külön kiemelnénk a közjegyzők kérdését, amelyek esetében, polgáraink, meghatározott teendők végett, Szabadkára utazni kényszerülnek, és fontosabb, hogy a közjegyzői munka elve más elveken alapuljon, így a csalási elemeket tartalmazó szerződés megkötésének lehetősége nagyon kicsi. A megfigyelt időszak alatt a közjegyző munkájában újabb változás történt, ami azt jelenti, hogy az ingatlan-átruházási szerződés megkötését követően a közjegyző a kataszter változásának nyilvántartásba vételére is megküldi azt, ezáltal elkerülve annak lehetőségét, hogy az új tulajdonos visszaéljen a lehetőséggel, és nem jegyezteti be magát, amilyen esetekre már volt példa a gyakorlatban az előző időszakban, amelyekre rámutattunk. A polgárok különösen veszélyeztetett csoportjaként említhetjük azon gazdasági társaságok dolgozóit mely cégeknél csődeljárást kezdeményeztek, vagy folytattak le. Mindenképpen idetartoznak az említett gazdasági társaságok volt részvényesei is. Ezen polgároknak nemcsak, hogy nincs elemi ismeretük arról, hogy valaha megvalósíthatják-e jogaikat, vagy ezt mikor, mely mértékben és hogyan tehetik, hanem elemi értesüléseik sincsenek azon történésekről melyektől jogaik megvalósulása függ. Az e téren tett próbálkozásaink, a polgárjogok megvalósulása biztosításának érdekében nem hoztak jelentősebb eredményt. Ezen kérdésekben gyökeres reformok szükségesek a rendszerben, hogy biztosíthassuk a polgárjogok védelmét, s másfelől megteremtsük annak feltételeit, hogy bármely szerződéses viszonyban álló fél világos elképzeléssel kössön szerződést, tudatában jogainak és kötelezettségeinek, másfelől pedig világos távlattal rendelkezzen arról micsoda, mely módon, mely határidőben történne, amennyiben, helyzeténél fogva, az illetékes szervekhez folyamodik jogvédelemért. Míg az említett feltételeket nem biztosítják, nagy szerep jut minden helyi szintű intézménynek abban a munkában, hogy a meglévő körülmények között is a jogbiztonság mértékét minél magasabb szintre emeljük, mely során nagy jelentősége van az összes tényező képzésének, melyeknél az egyes polgárjogok érvényesülnek. Az említett tevékenységek keretében elmondhatjuk, hogy a jelentés által felölelt időszakban bizonyos kezdeményezések történtek A helyi önkormányzatról szóló törvény vagy más, helyi előírások módosítását illetően (A szociális védelemről szóló határozat és egyebek). A polgárok jogbiztonságára sajnos kedvezőtlenül hat azon tény, hogy az előírások egyre nagyobb mértékben egylépcsős döntéshozattal irányoznak elő, mely a jogbiztonság tekintetéből nem megfelelő megoldást jelent. Mindezen kérdésekre vonatkozóan intézményünk számos kezdeményezést tett a jogszabályok módosítása vagy újak létrehozása érdekében.

ZÁRSZÓ

A jelen jelentésben közölt tényekből és álláspontokból kiindulva, úgy gondoljuk megállapítható, hogy a polgári jogvédő intézménye községünkben, a tárgyalt időszakban indokolta létezését, s jelentős mértékben segítette a polgároknak abban, hogy bizonyos esetekben érvényesítsék jogaikat, illetve, hogy jogaik érvényesítése gyorsabban és hatékonyabban történjen. Sajnos ez nem minden esetben volt lehetséges, de ezen esetekben is arra törekedtünk, hogy a polgárokat minél hatékonyabban segítsük, támogassuk. Különös jelentőséggel bír, hogy a polgárok a polgári jogvédőhöz való folyamodás alkalmával általában nehéz helyzetben vannak, s hogy a közvetlen, főleg jogi jellegű segítség mellett lelki támogatás és segítség is szükséges, melyet minden egyes esetben nyújtani próbáltunk. Megjegyeznénk, hogy egyetlen polgárt sem utasítottunk el, folyamodványára való tekintet nélkül, illetve bármely módon segíteni próbáltunk. Sajnos azt is meg kell állapítanunk, hogy számos polgár úgy folyamodott hozzánk, hogy nem volt módja jogainak megvalósítására, hiszen ezeket már korábban, óvatlanságból elveszítette, vagy amiatt, hogy az adott gondokat könnyelműen, idővel megoldódni vélte Másfelől, jelentős azon polgárok száma, akik szerint bizonyos jogaik vannak, illetve bizonyos jogaik sérültek, s végül kiderül, hogy ez tévedés volt. Erre főként a polgárok rossz tájékozottsága miatt kerül sor, de részben a polgároknak szükséges tájékoztatást nyújtani köteles intézmények zártsága miatt is.

Az elmondottak alapján, javasoljuk e jelentés Topolya Községi Képviselő-testülete általi, polgári jogvédő jelentésével kapcsolatos véleményekből kiinduló megvitatását, s az erről való szavazás mellőzését.

A tárgyalt időszakban végzett teendőkkel és az elemzett állapotokkal kapcsolatban, véleményünk szerint a Községi Képviselő-testületnek, a helyi önkormányzatunk területén működő intézmények által több figyelmet kéne fordítania a tárgyalt jelentésben vitatott kérdésekre, s hogy elsősorban a községi elnök és a Községi Tanács, s a KKH jegyzője által, az előkészítés alatt álló és meghozandó előírások terén uralkodó állapotokat javító tevékenységeket kéne végezni, különös figyelmet fordítva ezen előírások minőségére, felkészítettségére, általánosságára és összhangba hozatalára, s másfelől külön figyelmet kéne fordítani ezen előírások gyakorlatban való végrehajtására, ügyelve a polgárok jogegyenlőségére, másfelől szükség mutatkozik hogy úgyszintén nagyobb figyelmet szenteljenek az előírások végrehajtásának ellenőrzésére s e tárgyban tényszerű és állandó együttműködést kell folytatni a felsőbb hatósági szintek szerveivel. Úgyszintén leszögezhetjük hogy a Topolya község területén illetékes polgári jogvédő 2018. évi munkájáról szóló jelentést az illető területet szabályzó határozattal összhangban áll. Továbbá, a polgári jogvédő 2018 folyamán sikeresen valósította meg A polgári jogvédőről szóló határozat által előírányzott tisztét és feladatkörét. A polgári jogvédő emberi, polgári és kisebbségi jogok védelmére irányuló, más intézményekkel folytatott együttműködése 2018-ban sikeres volt. Különösen jelentős intézményünk együttműködése és közös ténykedése a jogsegélyszolgálattal, az emberi, polgári és kisebbségi jogok megvalósítása és védelme terén. Az előttünk álló időszakban szükség mutatkozik az emberi jogok és jogbiztonság helyzetén való javítás érdekében végzett ténykedések folytatására, ennek elérése végett, a helybeli igazgatási szerveknek, szervezeteknek és közösségeknek a lehető legnagyobb támogatásban kell részesíteniük a polgári jogvédőt, az polgárjogok védelmére vonatkozó hivatalának betöltését illetően, s ezeknek tevékenyen részt kell vennie a polgárok képzésében, az említett jogok megvalósítását illetően. Az említett szövegkörnyezetben, külön figyelmet érdemelnek a tárgyalt intézmény teljesítőképességének felerősítését célzó tevékenységek, s amelyekkel kapcsolatban a közeljövőben konkrét intézkedéseket teszünk. Itt elsősorban az ezen intézményre irányuló új határozat kidolgozására és a személyzeti lehetőségekre gondolunk az intézményen belül, amelyet legalább egy végrehajtóval, illetve annak helyettesével meg kellene erősíteni, amelyekre jelenleg jogi lehetőségek is vannak. Ez a munkavégzés folytonossága szempontjából is fontos, és nagy jelentőséggel bír a polgári jogvédő szerepe a minőségi közigazgatás kiépítésének általános helyzetének javításában, valamint a helyi szabályozás meghozatalával és végrehajtásával kapcsolatos feladatok kapcsán, amely a polgárok életének és igényeinek megfelelő lesz, és amely a polgárok jogainak megvalósításának funkcióját tölti be.

Topolyán,
Szám: 75-1/2019-VII-1
Kelt: 2019.01.15.

Nešić Miladin,
Topolya község illetékes
Polgári Jogvédője